

تعلیم و تربیت اقتصادی از منظر امام علی (ع)

جلد دوم

مؤلفین :

علی دانشور

مهدی زمانی

www.ketab.ir

سرشناسه	: دانشور، علی، ۱۳۷۷
عنوان و نام پدیدآور	: تعلیم و تربیت اقتصادی از منظر امام علی (ع)/مؤلفین علی دانشور، مهدی زمانی.
مشخصات نشر	: تهران: میعاد اندیشه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲ ج.
شابک	: دوره 8-127-231-622-978 : 1-126-231-622-978 ج. 1 : 5-128-231-622-978 ج. 2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. - دیدگاه درباره اقتصاد
موضوع	: Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Views on economics
موضوع	: اسلام و اقتصاد
موضوع	: Islam -- Economic aspects
مناسقه افزوده	: زمانی، مهدی، ۱۳۷۷
رده دی کنگره	: BPTA/۰۹
بندی دیویی	: ۳۹۷/۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۸۹۲۴۵۲

miaadpub.com

عنوان کتاب: تعلیم و تربیت اقتصادی از منظر امام علی (ع) - جلد دوم

مؤلفین: علی دانشور، مهدی زمانی

ناشر: میعاد اندیشه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰۰/۰۰۰ ریال

شابک: ۵-۱۲۸-۲۳۱-۶۲۲-۹۷۸

همه ی حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤلفین محفوظ است

تکثیر و انتشار این اثر به هر صورت، از جمله بازنویسی، فتوکپی، ضبط الکترونیکی

و ذخیره در سیستم های بازبایی و پخش، بدون دریافت مجوز کتبی و قبلی از مؤلفین

به هر شکلی ممنوع است.

این اثر تحت حمایت «قانون حمایت از حقوق مولفان، مصنفان و هنرمندان ایران» قرار دارد.

فهرست

۴ مقدمه

۶ بخش اول

۶ اصول اقتصادی از دیدگاه امام علی (ع)

۷ مهم ترین اصول اقتصادی امام علی (ع) در سطح کلان

۷ اصل اول: رعایت عدالت در کلبه شئون اجتماعی، سیاسی و اقتصادی

۱۰ اصل دوم: فقرزدایی در جامعه اسلام

۱۵ اصل سوم: سیاست های مبنی در اقتصاد علوی

۱۸ اصل چهارم: مقابله با مفاسد اقتصادی

۲۵ اصل پنجم: وظایف اقتصادی دولت اسلامی

۲۷ اصل ششم: رعایت قناعت و ساده زیستی در زندگی فردی و اجتماعی

۳۳ بخش دوم

۳۳ اصول تربیت و رفتار اقتصادی مطلوب امام علی (ع)

۳۴ مقدمه ای بر اصول

۳۷ اصل اول: پرهیز از لیبرالیسم اقتصادی

۳۸ اصل دوم: پرهیز از استثمار

۳۹ اصل سوم: اجتناب از انحصارگرایی

۳۹ اصل چهارم: پرهیز از اسراف

۴۰ اصل پنجم: تفکر حکومتی مطلوب

- ۴۱..... اصل ششم: توجه به عمران و آبادانی
- ۴۲..... اصل هفتم: نظارت بر رفتار اقتصادی
- ۴۳..... اصل نهم: حفظ کرامت انسان در عرصه فعالیت اقتصادی
- ۴۵..... سخن پایانی بخش اصول رفتاری مطلوب

بخش سوم..... ۴۸

اصل و اهداف و روش های تربیتی از دیدگاه امام

علی (ع)..... ۴۸

- ۵۲..... تربیت از نگاه شیخ البلاغه
- ۵۴..... جنبه هدایتی.....
- ۵۶..... جنبه عقلانی:.....
- ۵۷..... جنبه معنوی.....
- ۵۸..... جنبه اجتماعی:.....

بخش چهارم..... ۶۰

اصول تعلیم تربیت..... ۶۰

- ۶۱..... ۱- اصل آخرت گرایی و دنیاگرایی
- ۶۴..... ۲- اصل عمل گرایی و آرزو گرایی
- ۶۹..... ۳- اصل امیدواری و یأس گرایی
- ۷۱..... ۴- اصل تعقل ورزی و غفلت زدایی
- ۷۳..... ۵- اصل تواضع گرایی و تکبر گرایی

بخش پنجم..... ۷۶

اهداف تربیت در نهج البلاغه..... ۷۶

هدف های تربیتی..... ۷۷

الف - تعلیم حکمت..... ۷۷

ب - اشاعه تقوا..... ۷۸

ج - پرستش خدا (ایمان)..... ۷۹

د - پرورش روح عدالت خواهی..... ۸۱

ه - ایجاد روح برادری..... ۸۳

بخش ششم..... ۸۴

روشهای مناسب تربیت..... ۸۴

روش پیشگیری و کنترل..... ۸۵

روش الگوبرداری..... ۸۶

روش محبت و مدارا..... ۸۷

روش موعظه و تذکر..... ۸۹

عبرت آموزی..... ۹۱

روش عفو و تغافل، تنبیه و تشویق..... ۹۴

روش ساده بیان کردن مسائل..... ۹۶

منابع..... ۹۸

مقدمه

تربیت اقتصادی به منظور پرورش رفتار اقتصادی مطلوب از دیرباز مورد توجه جوامع بشری قرار گرفته است. فرهنگ ها، نظام های سیاسی، تمدن ها و ادیان مختلف بشری به صورت آشکار و پنهان در قالب آموزه های مختلف فلسفی، اخلاقی، فقهی و حقوقی به این موضوع اهتمام ورزیده اند و رفتارهای اقتصادی خاصی را به پیروان خود توصیه نموده اند. برخلاف تصور عامه که تربیت اقتصادی را آموزش مسائل مربوط به پول و بانک و مسائل مالی می دانند، تربیت اقتصادی به نهادینه ساختن منطق عملی در رفتار و به تعبیر دیگر، کاربرست استدلال در رفتار اشاره دارد. کینز اقتصاددان معروف رفتار اقتصادی را به عنوان روشی برای زندگی، ابزاری برای تمرین ذهنی و چارچوبی برای تفکر تعریف میکند که غایت آن اخذ تصمیمات صحیح است.

تربیت اقتصادی فرایندی است که بر اساس آن افراد دانش و رفتارهای مطلوب جهت استفاده بهینه از منابع، حفظ منابع و تعامل با یکدیگر جهت خلق منابع جدید و نیز چگونگی تعامل با دولت و احساس را فرا می گیرند. در بینش امام علی (ع) اگر قرار است جامعه ای روی پای خود بایستد، باید مبانی اقتصادی قوی، محکم و مستقل داشته باشد و آن امکان ندارد مگر اینکه ساختار اقتصادی مبتنی بر اصول و شالوده علمی متناسب با شرایط فرهنگی، جغرافیایی، اجتماعی و اعتقادی جامعه باشد زیرا بدون چنین اصولی دستیابی به توسعه و توانمندی های اقتصادی ممکن نیست.

اهمیت این مطلب در نزد آن حضرت به قدری زیاد است که معتقد است نظامی که بدون توجه به تقویت و تحکیم زیرساختهای اقتصادی خود، به دنبال ظاهر فریبی و تزئین روبناهای اقتصادی از طریق فشارهای مالیاتی و درآمدهای اجباری برآید دوامی نخواهد یافت و امیدی به بقایش نخواهد بود. در دیدگاه امام علی (ع) بحث های مربوط به رفتار اقتصادی را در سه حوزه اقتصادی تولید، توزیع و مصرف در کنار دو اصل مدیریتی برنامه ریزی و نظارت اقتصادی تشکیل می دهد. در بحث تولید تأمین منابع مالی از طریق زکات و خراج، در بخش توزیع تقسیم عادلانه منابع مالی و در بخش مصرف توجه به عمران و آبادانی با استفاده از منابع مورد تأکید است. در بخش برنامه ریزی نیز فساد اقتصادی و رعایت عدالت اقتصادی و در بخش نظارت مقابله با مفاسد اقتصادی جایگیری از احتکار، پایش رفتار کارگزاران، حسابرسی و ارائه گزارش محور تولید های اقتصادی را تشکیل میدهد. با توجه به موارد مطرح شده در این کتاب، و اصول رفتار اقتصادی از منظر امام علی (ع) مورد بررسی قرار میگیرد.